

KOIVISTO-SÄÄTIÖ 60 V.

20.9.2008

Sirpa Taskinen

Hyvät koivistolaiset!

On makuasia, milloin Koivisto-säätiön katsotaan täyttävän 60 vuotta. Säätiön perustamiskokous pidettiin 19. syyskuuta 1948, mutta oikeusministeriö antoi luvan sen perustamiseen vasta seuraavana vuonna eli 22 päivänä kesäkuuta 1949. Aikaisemmin Säätiö on juhlinut merkkipäiväänsä yhdeksään päättävään vuosina, mutta nyt vietämme niitä mielellämme yhdessä Suomen Koivisto-seuran kanssa.

Säätiön perustamisen taustalla oli rauhansopimuksen määräys, että luovutetun alueen kunnat ja seurakunnat joutuivat lopettamaan toimintansa. Tällöin syntyi karjalaisten keskuudessa ajatus perustaa pitäjäsäätiötä, joiden avulla voitaisiin tukea karjalaisia perinteitä ja kulttuuria. Tuolloin rauhansopimus edellytti, ettei luovutetun alueen paikannimiä saanut käyttää, joten säätiön alkuperäinen nimi oli Koivikko-säätiö. Se saatiin muutetuksi nykyiseen muotoonsa vasta vuonna 1985.

Säätiötä lähtivät valmistelemaan Koiviston kunnan ja Koiviston kauppalan hoitokunnat. Koiviston kunnan hoitokuntaan kuuluivat Sulo O. Hoikkala, August Matikka, Otto Rokka ja Anto Hovi ja Koiviston kauppalan hoitokuntaan K. T. Mannonen ja Hilda Myyryläinen. Perustamiskokouksessa olivat lisäksi mukana Joonas Lenkkeri ja seurakunnan puolesta kirkkoherra Mauno Koivuneva.

Säätiön varojen perustana olivat Koiviston kunnan ja Koiviston kauppalan jälkeensä jääneet varat sekä koivistolaisten yhteisöjen lahjoitukset. Lahjoittajia olivat Härkälän, Saarenpään, Koiviston, Yrityksen ja Vatnuorin osuuskavat, Sähköverkko Oy, Koiviston maamiesseura, Römpötin VPK sekä maidonmyyntiosuuskunta ja muita pieniä yhteisöjä.

Säätiön peruspääoma oli 1.500.000 markkaa ja käyttörahasto 210.000 markkaa, yhteensä siis 1.760.000 markkaa. Vuoden 1949 lopussa lahjoituksia oli tullut vielä huomattavasti lisää, joten omaisuus oli jo lähes kolme miljoonaa markkaa. Mitä tämä huikea summa olisi nykyrahassa? (Pian seuranneessa rahauudistuksessa markkojen perästä otettiin pois kaksi nollaa, jolloin summa ei enää näytä yhtä vaikuttavalta.) Alkuperäisen 1,5 miljoonan markan peruspääoman arvo olisi tämän päivän arvoon muutettuna 42.361 € ja 1,4 milj. käyttörahaston 40.703 €, yhteensä siis 83.465 €. Kolmekymmentä vuotta myöhemmin eli vuoden 1978 taseen mukaan pääomaa oli 232.895 markkaa ja erillisrahastossa 8.000 markkaa. Tämä vastaisi nykyisin pyöreästi 126.000 euroa. Koivisto-Säätiön omistukset ovat tästäkin lähes kaksinkertaistuneet; viimeisimmän taseen (31.3.2008) loppusumma oli 203.000 €. On lisäksi muistettava, että tämä on vasta kirjanpitoarvo. Säätiön omistamien asunto-osakkeiden myyntiarvo on huomattavasti tätä suurempi. Ne muodostavatkin Säätiön perustuoton, ja ovat antaneet turvallisen alustan toiminnan rahoitukselle koko 60-vuotisen taivalaen aikana. Koivisto-Säätiön ja Makslahden Osuuskassan omistamien osakkeiden myötä entisestä Bostads Ab Fredebosta Porvoossa muodostui Koivistolaisten Asunto Oy.

Sääntöjen mukaisesti Säätiön tarkoitus on edistää karjalaista, etenkin koivistolaista kulttuuria ja erityisesti sen maatalouteen, merenkulkuun, laivanrakennukseen, kalastukseen, sata-matoimeen ja muihin merellisiin elinkeinoihin liittyneitä perinteitä ja tapoja. Säätiö on pro-

filoitunut koivistolaisen kulttuuriperinteen vaalimiseen ja se myöntää apurahoja ja avustuksia koivistolaisen perinteen, taiteen, tutkimuksen ja muun kulttuurin tukemiseen.

Kuten tunnettua, Säätiö on julkaissut merkittävän määrän Koiviston historiaan ja koivistolaisuuteen liittyviä teoksia, osan näistä yhdessä Koivisto-seuran kanssa. Niiden toteuttamiseen on käytetty valtaosa Säätiön tuotoista. Teoksista mainittavimpia ovat K.W. Hopun ja Erkki Kansanahon toimittama *Koivisto, sen vaiheista, asukkaista ja elinkeinoista* sekä sen jatkoksi ilmestyneet Yrjö Kaukiaisen *Koiviston merenkulun historia*, Sulo Jukasen *Honkalaivat ja halkolastit*, sekä Unto Hilskan *Pullinniementä Kiilinrantaan*. Viimeaikaisia suuria hankkeita ovat olleet Leena Rossin teokset *Koiviston arkielämää* ja *Koivistolaiset evakossa*. Tarkoituksensa mukaisesti Säätiö ei odotakaan, että myyntitulot kattaisivat kirjojen kustannukset.

Säätiö on lisäksi antanut avustuksia lukuisiin muiden tekemien koivistolaiskirjojen julkaisemiseen, erityisesti kyläkirjoihin. (Eräs hieman merkillinen poikkeus historiasta löytyy. Mistään ei selviä, miksi Säätiö 50-luvulla kustansi Oppaan omenapuiden viljelyyn, jonka tekijä ei edes tainnut olla koivistolainen). Tämä historian tuominen nykypolvien tietoisuuteen on varmasti Säätiön yksi kestävimpiä anteja, ja suurin osa avustuksista onkin mennyt kirjahankkeisiin. Sen lisäksi on tuettu monenlaista kulttuuritoimintaa, jopa kirkon kristallien kunnostusta. Kaikkiaan näitä erilaisia avustuksia on myönnetty 150.000 € (opintoavustusten lisäksi).

Vuosittain myönnetään myös opintoavustuksia koivistolaisten jälkeläisille. Näitä avustuksia on tähän päivään mennessä myönnetty jo 2829 opiskelijalle yhteensä noin 78.000 euron verran. Vaikka yksittäinen opintoavustus ei ehkä kovin suuri olekaan (viime vuonna se oli 350 €), sen symbolinen merkitys jälkipolville on ilmeisen suuri. Hakemalla opintoavustusta nuoret tulevat tietoisiksi koivistolaisista juuristaan positiivisella tavalla. Viime vuosina Säätiö on lisäksi tilannut uusille ylioppilaille Koiviston Viestin vuosikerran, jotta he saisivat tuntumaa koivistolaisyyhteisöön.

On tietysti totta, että Säätiön myöntämät avustukset hakijaa kohti ovat varsin vaatimattomia, jos niitä verrataan vaikkapa Kulttuurirahastoon tai muihin suuriin toimijoihin. Suurin yksittäinen avustus, jonka Koivisto-Säätiö on myöntänyt, on Helsingin koivistolaisille annettu 8.500 € ”Koivisto sanoin, kuvin ja visioin” multimedian tuottamiseen. On kuitenkin huomattava, että avustuksiin myönnettyillä pienilläkin varoilla on saatu aikaan paljon sellaisia arkipäivän muistelmia ja kansantajuista historiankirjoitusta, joita mikään muu taho ei olisi tukenut. Rima suurten säätiöiden avustusten hakemiseen on huomattavan korkealla; sen sijaan Koivisto-Säätiön puoleen myös amatööritoimijat ovat uskaltaneet rohkeasti kääntyä. Ilman Säätiön tukea varmaankin valtaosa tuotteista olisi jäänyt tekemättä.

Säätiön toimihenkilöt ovat olleet poikkeuksellisen pitkäaikaisia. Hallintoneuvoston puheenjohtajia on ollut viisi, Sulo O. Hoikkala, Eero Kurki, Inkeri Talo, Jarmo Ratia ja Kalevi Luukkainen. Asiamiehiä on koko 60-vuotisen toiminnan aikana ollut vain kaksi, Sulo O. Hoikkala ja Pertti Hoikkala. Hallituksen puheenjohtajat ovat vaihtuneet hieman useammin, mutta ei heidänkään kohdallaan ovi ole heilunut kovin tiheästi. Puheenjohtajia ovat olleet Niilo Peussa, Erkki Tuuli, Maire Sainio, Aarre Tölkö ja Sirpa Taskinen.

Koivisto-säätiö ei luonnollisestikaan ole ainoa edelleen toimiva luovutetun Karjalan pitäjäsäätiö. Karjalan Liiton säätiörekisterin mukaan niitä on vielä 23. Useimmat ovat pääomaltaan pienempiä kuin Koivisto-säätiö, mutta monilla on varsin virkeää toimintaa. Jot-

kut säätiöt toimivat samalla pitäjäseuranakin, julkaisevat omaa lehteä ja järjestävät pitäjä-juhlia. Tätä vartenhan meillä koivistolaisilla on erikseen Koivisto-Seura ja Koiviston Viesti.

Aika ajoin kuulee esitettävän, että karjalaiset pikkusäätiöt pitäisi lopettaa tai vähintäänkin yhdistää yhdeksi suureksi Karjala-säätiöksi. Ainakaan Koivisto-säätiön osalta emme ole tähän valmiita. Omaa säätiötä tarvitaan niin kauan kuin koivistolaisilla riittää kiinnostusta kirjoittaa suku- ja kylähistorioita, kokoontua yhteisiin tilaisuuksiin ja muulla tavoin tuoda koivistolaisuutta nykypäivään. Satoja osanottajia keräävät Koivisto-juhlat ja me kaikki tähänkin tilaisuuteen kokoontuneet olemme myönteinen vastaus kysymykseen, vieläkö koivistolainen perinne on elinvoimainen. Kiitos teille kaikille panoksestanne ja kiinnostuksestanne koivistolaisuutta kohtaan!